

Stáčení podzimu Aloise Volkmana

Básnická sbírka Stáčení podzimu Seifertova přítele, služebníka Aeskulapova a poctivého křesťana Aloise Volkmana zrála v redakčních útrokách brněnského nakladatelství Blok téměř jedno desetiletí jako by dávala zapravdu leitmotivu jeho útlé básnické knížky, že kvalita vínaje úměrná délce jeho dozrávání. Tato spíše vnější okolnost jen zesiluje skutečnost, že básnické víno ve sbírce stáčené není žádným burčákem, jenž je s to rychle navodit euforii, jejíž krátkost je však úměrná nezralosti tohoto nápoje.

Nenechme se mýlit trochu skácelovským titulem. Alois Volkman je básníkem navýsost citlivým. Žádné dithyramby, žádné extatické dionýství, spíše apolinská pravidelnost. Úsečnost jeho verše znamená, že ve svém jazyce dal výhost všemu vzedmule patetickému. Jeho metaforika není ornamentována dlouhou řadou adjektiv. Krátké větné periody, dělené úsečnou veršovou strukturou, vtiskují jeho veršům lapidárnost. A přece básník, jenž tíhne k sevřenější básnické formě, nepodléhá pokušení monumentalizovat své básnické příměry v jakési - do poetické řeči - převedené axiomy. Střízlivá civilnost Volkmanových veršů je působivá právě svou neokázalostí a prostotou. Civilnost svých veršů vystupňovává básník metaforikou rodu až konstruktivistického (kuličková ložiska rybízu). Jndy dosahuje básnické úspornosti eliptickou zkratkou, v níž chybí sloveso dávající cely básnický obrat do pohybu. Staticností některých básnických úseků se Alois Volkman ocitá v sousedství kuboexpresionistickém.

Aby dosáhl maximální hutnosti, užívá na několika místech své sbírky jednoslovné verše. Z úspornosti slovní vyplývá i ostře vypointovaná básnická struktura jeho veršů. Ty se nederou za svým významovým vrcholem dálkovou tratí větných period, ale staccatem jednoslov.

Autor doslovu Jaroslav Med klade Volkmanovy verše do souvislosti s tzv. poezií všedního dne, s poetikou básníků sdružených okolo časopisu Květen. Tato připomenutá souvislost však neznamena souvislost genetickou - v době Volkmanova vstupu do světa básnického zbyl z poezie všedního dne jen její rétorický odvar normalizačního básníka Miroslava Floriana - jde spíše o souvislost typologickou, maximální civilnost verše jdoucí za co nejhovorovějším výrazem, za co nejprozaičtější veršovým půdorysem, za maximální depatetizací.

Michal Janata